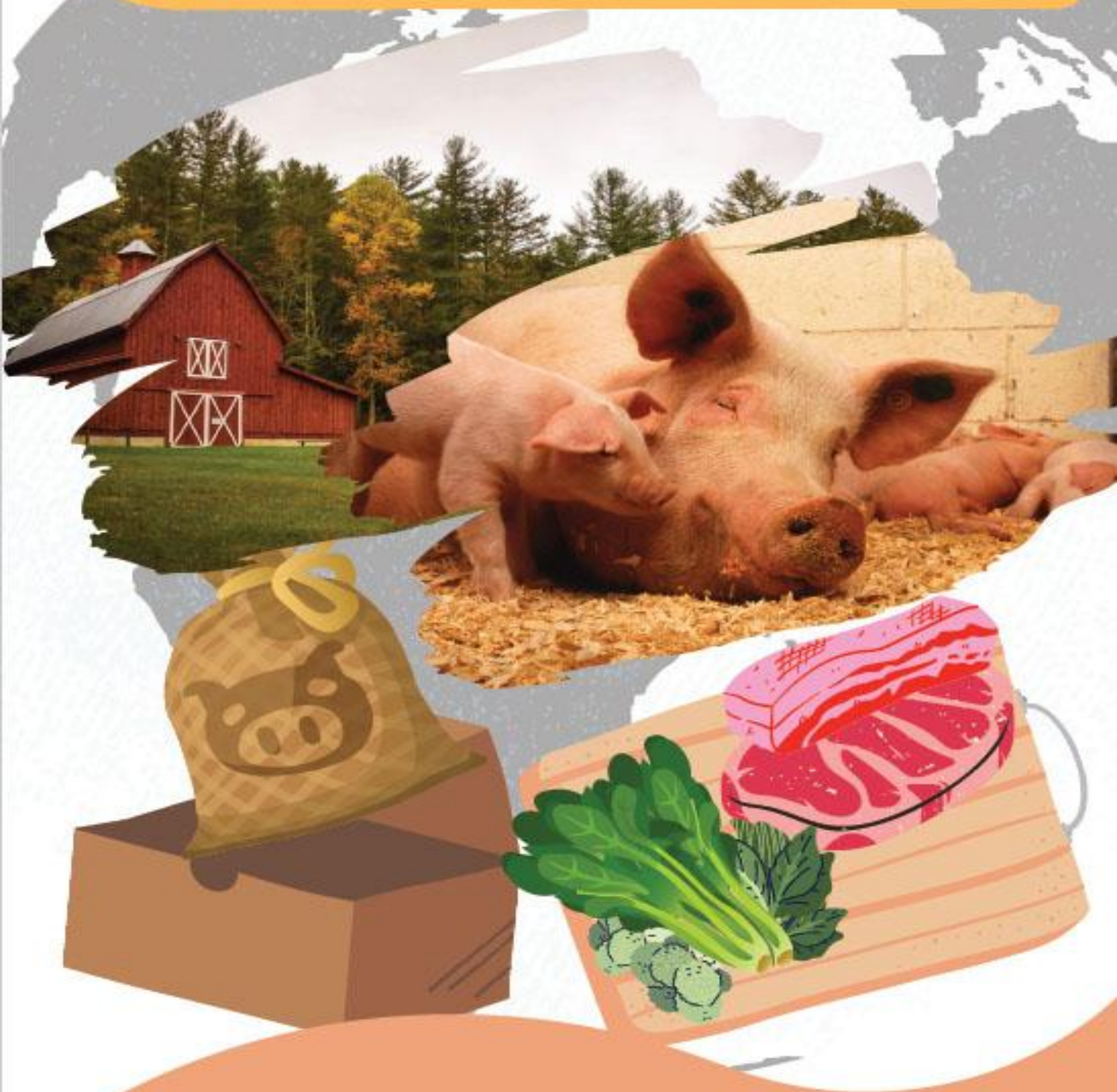

ข้อมูลรายสินค้า [สุกร] ปี 2564

กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมุกดาหาร

คำนำ

การเลี้ยงสุกร เป็นอีกหนึ่งอาชีพที่สร้างรายได้ให้เกษตรกรเพราะมีการลงทุนค่าพันธุ์ไม่แพงเมื่อเทียบกับสัตว์อื่น (สัตว์เคี้ยวเอื้อง) สุกรเป็นสัตว์ให้ลูกจำนวนมากแม่สุกรที่ดีจะให้ลูก ๑๔-๒๓ ตัวต่อปี มีความเสี่ยงน้อยเมื่อภาวะเศรษฐกิจทางการตลาดไม่ดี เพราะมีการลงทุนน้อย การเลี้ยงสามารถเปลี่ยนเป็นเงินหรือวัตถุดิบได้ตลอดเวลา สามารถใช้ผลพลอยได้ทางการเกษตรมาเป็นอาหารสุกรได้และยังมีราคาแพงไม่มาก

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมุกดาหาร ได้ตระหนักถึงประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจึงได้จัดทำและรวบรวมข้อมูลการเลี้ยงสุกร เพื่อใช้สำหรับเป็นข้อมูลและแนวทางในการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่สนใจ สำนักงานฯ ขอขอบคุณหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลเพื่อนำมาจัดทำข้อมูลรายสินค้า และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจต่อไป

กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมุกดาหาร

สิงหาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ แผนแม่บทด้านการปศุสัตว์ไทย พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลด้านกายภาพจังหวัดมุกดาหาร	๔
๒.๑ ลักษณะทางภูมิศาสตร์	
๒.๒ สภาพพื้นที่ลักษณะภูมิประเทศและการใช้ที่ดินของจังหวัด	
๒.๓ แหล่งน้ำจังหวัดมุกดาหาร	
๒.๔ ลักษณะภูมิอากาศ	
๒.๕ ข้อมูลการปกครอง/ประชากร	
ส่วนที่ ๓ พันธุ์สุกรและการปรับปรุงพันธุ์	๑๐
ส่วนที่ ๔ การเลี้ยงสุกร	๑๓
ส่วนที่ ๕ ข้อมูลการเลี้ยงสุกรในจังหวัดมุกดาหาร	๑๘

แผนแม่บทด้านการปศุสัตว์ไทย พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕

๑.๑ วิสัยทัศน์ “การปศุสัตว์ไทยยั่งยืน ก้าวไกลในตลาดโลก”

๑.๒ พันธกิจ

๑.๒.๑ ปรับปรุงคุณภาพชีวิตและอาชีพของเกษตรกร รักษาไว้ซึ่งเกษตรกรรายเดิม ส่งเสริมการเกิดเกษตรกรรายใหม่ สร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียม และพัฒนาฐานการผลิตให้เข้มแข็งมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล เป็นที่ยอมรับบนฐานความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และภูมิปัญญา ภายใต้แนวคิดความมั่นคงด้านอาหารและฐานการผลิตอาหารของโลก

๑.๒.๒ พัฒนาศักยภาพการผลิตให้ได้มาตรฐาน ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ สนับสนุนการสร้างงานวิจัยและนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการพัฒนา เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนศักยภาพในการผลิต และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ภายใต้มาตรฐานสากล เน้นการเชื่อมโยงความรู้ทั้งกระบวนการตั้งแต่การพัฒนาพันธุ์สัตว์ไปจนถึงการพาณิชย์

๑.๒.๓ เสริมสร้างความมั่นคงทางการตลาด สร้างความมั่นคงทางการค้าเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ตลอดจนปรับโครงสร้างการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างความเข้มแข็งในคลัสเตอร์ (Cluster) ทั้งภายในห่วงโซ่การผลิตและความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของหน่วยงาน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างตราสินค้า เพิ่มพื้นที่ทางการตลาดเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ทุกตลาด

๑.๒.๔ บูรณาการความร่วมมือ ภายในและภายนอกประเทศของทุกภาคส่วน ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา เกษตรกรและผู้ประกอบการ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานทางด้านการปศุสัตว์ไทย เชื่อมโยง เกื้อหนุน และสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ

๑.๓ ยุทธศาสตร์การปศุสัตว์ไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๖๕

ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้บุคลากรภาคการปศุสัตว์

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพการผลิตบนพื้นฐานของนวัตกรรม เทคโนโลยี และสารสนเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อการพัฒนาการปศุสัตว์ไทย

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความมั่นคงทางการตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ บูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกประเทศ

๑.๔ แผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ.๒๕๕๖ – ๒๕๖๐ (๕ ปีแรก)

วิสัยทัศน์ “เป็นองค์กรชั้นนำพัฒนาการปศุสัตว์สู่อาเซียนและตลาดโลก”

พันธกิจ

๑.๔.๑ เสริมสร้างการพัฒนาเพิ่มศักยภาพ และสมรรถนะบุคลากรในกระบวนการปศุสัตว์ไทยให้ได้มาตรฐาน มีความเป็นมืออาชีพ มีความรู้ ความเข้าใจ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เผชิญปัจจัยเสี่ยงและก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economics Community:AEC) ตลอดจนส่งเสริมการสร้างคุณค่าความสำคัญในอาชีพเกษตรกรด้านการปศุสัตว์ ปรับโครงสร้างการผลิต เน้นการพึ่งพาตนเอง เพื่อยกระดับคุณภาพอาชีพเกษตรกร

๑.๔.๒ ปรับปรุงโครงสร้างการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาพันธุ์สัตว์ พืชอาหารสัตว์ สุขภาพสัตว์ ควบคุมกับการกำกับดูแลมาตรฐานการผลิตให้มีความน่าเชื่อถือ ตามเงื่อนไขประเทศคู่ค้าและตามหลักมาตรฐานสากล เสริมสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยความคิดสร้างสรรค์ เสริมสมรรถนะ ศักยภาพการแข่งขันกำกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนการผลิตให้ได้ปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด

๑.๔.๓ พัฒนาระบบสารสนเทศให้มีความเข้มแข็ง เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ครบวงจร เข้าถึงง่าย สะดวกรวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม โดยบุคลากรในเครือข่ายของการปศุสัตว์สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง

๑.๔.๔ สนับสนุนการวิจัย และพัฒนา เทคโนโลยี นวัตกรรมในเชิงบูรณาการกับภูมิปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเป็นฐานแห่งศูนย์กลางแหล่งความรู้ มุ่งสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกร ผู้ประกอบการให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ทั้งในเชิงวิชาการ สาธารณสุข การพาณิชย์และอื่น ๆ ได้อย่างยั่งยืน

๑.๔.๕ กำกับ ดูแล ตรวจสอบกระบวนการปศุสัตว์ ด้วยกฎหมาย เงื่อนไข กฎระเบียบให้ได้มาตรฐานสากล และความร่วมมือกับต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาศักยภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรและเกษตรกรด้านการปศุสัตว์

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยกระดับการผลิตปศุสัตว์ให้สอดคล้องกับความต้องการและกลไกตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาการบริหารจัดการด้านปศุสัตว์

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมความร่วมมือด้านปศุสัตว์ในประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ เป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงการวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยกระดับจากผู้ปฏิบัติไปสู่ผู้กำกับดูแล

๑.๕ แผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ (๕ ปีหลัง)

วิสัยทัศน์ “เป็นองค์กรนำขับเคลื่อนการปศุสัตว์ไทยยั่งยืนในตลาดโลก”

พันธกิจ

๑.๕.๑ เสริมสร้างขีดความสามารถและสมรรถนะของบุคลากรในกระบวนการปศุสัตว์ไทยให้เกิดความรู้ ความเชี่ยวชาญในระดับสากล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและสามารถเผชิญปัจจัยเสี่ยง เพื่อให้ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตบุคลากรด้านการปศุสัตว์ที่สำคัญทั้งในภูมิภาคอาเซียนและเป็นที่ยอมรับในเวทีโลก ขณะเดียวกันเกษตรกรพึ่งพาตนเองได้และสามารถต่อยอดเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้

๑.๕.๒ พัฒนาศักยภาพทางการผลิตและเทคโนโลยีสารสนเทศให้ได้มาตรฐาน เกิดความเป็นอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ของปศุสัตว์ไทยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานของเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) รวมไปถึงการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนในการพัฒนาพันธุ์สัตว์ หรืออาหารสัตว์ สุขภาพสัตว์ ควบคุมกับการสร้างตราสินค้า (Branding) เพื่อให้เกิดการเพิ่มผลผลิต (Productivity) และมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ให้กับสินค้าปศุสัตว์

๑.๕.๓ เป็นผู้นำและศูนย์กลางด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม องค์กรความรู้ การวิจัย พัฒนาการปศุสัตว์ และฐานข้อมูลด้านการปศุสัตว์ในประชาคมอาเซียน (ASEAN) ทั้งการพัฒนาพันธุ์สัตว์ พืชอาหารสัตว์ การผลิต สุขภาพสัตว์ การควบคุมโรคระบาด รวมถึงการพัฒนา ต่อยอดและใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพด้านการปศุสัตว์ในเชิงพาณิชย์

๑.๕.๔ มุ่งเน้นบทบาทหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ในการเป็นผู้กำหนดทิศทางในด้านปศุสัตว์และเป็นฝ่ายกำกับควบคุมดูแล (Regulator) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ รวมทั้งครอบคลุมกิจกรรมด้านการปศุสัตว์อย่างทั่วถึงเป็นระบบและมาตรฐานยิ่งขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างบุคลากรด้านการปศุสัตว์มุ่งสู่ระดับสากล

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตเพื่อสร้างความยั่งยืนให้แก่เกษตรกรด้านการปศุสัตว์

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตให้สมดุลยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสินค้าปศุสัตว์

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ บูรณาการความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ในภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การเป็นศูนย์กลางฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการปศุสัตว์ของอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ มุ่งเน้นบทบาทการเป็นฝ่ายกำกับดูแล

๒.๑ ลักษณะทางภูมิศาสตร์

๒.๑.๑ ที่ตั้ง

จังหวัดมุกดาหาร ตั้งอยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีอาณาเขตติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน ความยาว ๗๒ กิโลเมตร และเป็นพื้นที่ที่แม่น้ำโขงไหลผ่านกว้างที่สุดของประเทศไทย คือมีความกว้างถึง ๑,๖๐๐ เมตร ตั้งอยู่เส้นรุ้งที่ ๑๖ - ๑๗ องศาเหนือ และเส้นแวงที่ ๑๐๔ - ๑๐๕ องศาตะวันออก มีพื้นที่ ๔,๓๓๙.๘๘ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒,๗๑๒,๓๙๔ ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๖๔๒ กิโลเมตร สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง เป็นเมืองหน้าด่านชายแดน หรือกล่าวสั้นหนึ่งได้ว่าเป็นประตูอินโดจีน ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการเป็นเมืองการค้าการท่องเที่ยวชายแดน โดยมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ ๒ ไทย-ลาว เป็นเส้นทางสัญจรผ่านแดน

๒.๑.๒ อาณาเขต

จังหวัดมุกดาหาร เป็นจังหวัดที่ ๗๓ ของประเทศไทย และจังหวัดที่ ๑๗ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ** ติดต่อกับอำเภอนาแก อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม และอำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร
- ทิศใต้** ติดต่อกับอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร อำเภอขามุนาม จังหวัดอำนาจเจริญ และอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด
- ทิศตะวันออก** ติดต่อกับแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน
- ทิศตะวันตก** ติดต่อกับอำเภอเขาวง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

แผนที่เขตการปกครองจังหวัดมุกดาหาร

๒.๑.๓ จุดผ่านแดน

๑) จุดผ่านแดนถาวร มีจำนวน ๒ จุด ดังนี้

จุดที่ ๑ ท่าข้ามท่าเทียบเรือเทศบาลเมืองมุกดาหารกับเมืองโกสอนพมวิหาน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศเปิดอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๙

จุดที่ ๒ สะพานข้ามแม่น้ำโขงไทย - ลาว แห่งที่ ๒ มุกดาหาร-สะหวันนะเขต (สะพานมิตรภาพ ๒)

๒) ด้านประเพณี มีตลาดในหมู่บ้านชายแดน ๘ แห่ง ดังนี้

- อำเภอหว้านใหญ่ มี ๔ แห่ง ได้แก่ ตำบลบ้านสองคอน ตำบลบ้านหว้านใหญ่ ตำบลบ้านชะโนด และตำบลบ้านบางทรายน้อย

- อำเภอเมืองมุกดาหาร มี ๓ แห่ง ได้แก่ ตำบลบ้านส้มป่อย ตำบลบ้านบางทรายใหญ่ และตำบลนาสีนวน

- อำเภอดอนตาล มี ๑ แห่ง ได้แก่ ตำบลบ้านดอนตาล

๓) ช่องทางธรรมชาติ (ท่าเรือหมู่บ้าน) มี ๒๔ แห่ง ดังนี้

- อำเภอหว้านใหญ่ มี ๕ แห่ง ได้แก่ ท่าแก่งกะเบา ท่าบ้านสองคอน ท่าบ้านหว้านใหญ่ ท่าบ้านพาลูกา และท่าบ้านดาวเรือง

- อำเภอเมืองมุกดาหาร มี ๑๑ แห่ง ได้แก่ ท่าบ้านบางทรายใหญ่ ท่าบ้านสงเปือย ท่าบ้านนาโปใหญ่ ท่าบ้านโปน้อย ท่าศรีมงคล ท่าบ้านบุงอุทัย ท่าบ้านส้มป่อย ท่าบ้านเหล่าล้อม-โนนศรี ท่าบ้านคอนสาย ท่าบ้านนาแล และท่าบ้านท่าไค้

- อำเภอดอนตาล มี ๘ แห่ง ได้แก่ ท่าบ้านหนองหล่ม ท่าบ้านโคก ท่าบ้านโพธิ์ไทร ท่าบ้านนาโพธิ์ ท่าบ้านนาตาล ท่าบ้านเวินชัย ท่าวัดดอนตาล และท่าบ้านนาห้วยกอก

๒.๑.๔ สภาพพื้นที่

จังหวัดมุกดาหารอยู่ทางตอนบนของแอ่งโคราช ประกอบด้วยเทือกเขาที่ต่อเนื่องมาจากเทือกเขาภูพาน (Phupan Range) ซึ่งมีแนวต่อเนื่องมาจากเขตจังหวัดสกลนครทางตะวันตก เทือกเขานี้ได้ทอดตัวแยกออกเป็นสี่แนวลาดไปทางทิศตะวันออกสู่แม่น้ำโขง โดยจังหวัดมุกดาหารมีลักษณะภูมิประเทศโดยรวมกล่าวคือ ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงของแนวเทือกเขาภูพาน ส่วนทางทิศตะวันออกเรื่อยลงไปถึงตอนใต้ มีสภาพเป็นที่ราบลอนลาดเล็กน้อยถึงลอนชัน (Rolling Plain) จากตอนกลางของจังหวัดเรื่อยไปทางทิศตะวันออกจดแม่น้ำโขง สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นที่ราบลอนลาดเล็กน้อย พื้นที่ราบคิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีลำห้วยที่สำคัญที่ไหลจากทางทิศตะวันตกไปรวมกับแม่น้ำโขงทางทิศตะวันออก ได้แก่ ห้วยมุก ห้วยบังอี ห้วยบังทราย ห้วยชะโนด ห้วยทราย ห้วยชิงชัน พื้นที่จังหวัดอยู่ในระดับสูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๒๘๘ เมตร (ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม)

๒.๑.๕ ลักษณะดิน

ตารางลักษณะทรัพยากรดิน

อำเภอ	กลุ่มชุดดินผสม	ดินในพื้นที่ตอนในเขตดินแห้ง	ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	รวมทั้งหมด
อ.คำชะอี	๘๔,๓๑๕	๑๙๕,๔๓๐	๒๗,๑๒๖	๑๒๑,๖๒๘	๓,๖๒๐	๔๓๒,๑๑๙
อ.ดงหลวง	๘๔,๖๒๔	๒๔๒,๘๔๒	๒๐,๑๓๐	๑๙๘,๔๔๑	๑๖,๒๖๖	๕๖๒,๓๐๒
อ.ดอนตาล	๑๓,๗๐๖	๒๓๖,๖๗๒	๒๙,๓๒๐	๒๗,๖๒๘	๓,๗๙๙	๓๑๑,๑๒๔
อ.นิคมคำสร้อย	๑๓,๓๐๙	๑๗๙,๗๔๐	๒๖,๕๓๕	๒๖,๐๗๔	๓,๖๕๑	๒๔๙,๓๐๘
อ.เมืองมุกดาหาร	๘๕,๔๑๗	๔๘๔,๙๕๘	๗๔,๒๕๒	๙๘,๘๑๒	๑๐,๕๖๙	๗๕๕,๐๐๘
อ.หว้านใหญ่		๕๔,๒๗๕	๖,๗๕๖		๖,๖๖๓	๖๗,๖๙๓
อ.หนองสูง	๔๓,๔๗๓	๘๙,๕๕๐	๑๑,๒๒๔	๒๙,๑๔๖	๘,๘๑๕	๑๘๒,๒๐๘
รวมทั้งหมด	๓๒๔,๘๔๓	๑,๔๘๓,๔๖๗	๑๙๕,๓๔๒	๕๐๑,๗๒๘	๕๓,๓๘๓	๒,๕๕๘,๗๖๒

ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินมุกดาหาร

๒.๒ ลักษณะภูมิอากาศ

๒.๒.๑ ฤดูกาล สภาพภูมิอากาศจังหวัดมุกดาหารแบ่งออกได้ ๓ ฤดูกาล ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ - กลางเดือนพฤษภาคม จะมีมวลอากาศเย็นหรือบริเวณความกดอากาศสูงแผ่ลงมาปะทะกับมวลอากาศร้อน ซึ่งจะทำให้บริเวณดังกล่าวเกิดพายุฝนฟ้าคะนองลมกระโชกแรงเกิดขึ้นได้ หรือเรียกอีกอย่างว่า พายุฤดูร้อน ซึ่งจะสร้างความเสียหายเกิดขึ้นในบริเวณที่พายุเคลื่อนผ่านอยู่ในบริเวณแคบๆ

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม - กลางเดือนตุลาคม จะเกิดฝนทิ้งช่วงประมาณปลายเดือนมิถุนายน - ต้นเดือนกรกฎาคม ปริมาณฝนที่ได้เกิดจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นเข้ามาและปริมาณฝนที่เกิดจากร่องฝนหรือร่องความกดอากาศต่ำ พาดผ่านในแนวตะวันออก-ตก ทำให้เกิดพายุฝนฟ้าคะนองเป็นบริเวณกว้าง ปริมาณฝนมากที่สุด เกิดจากพายุหมุนเขตร้อนจากทะเลจีนตอนใต้เคลื่อนเข้ามาปีหนึ่งประมาณ ๒-๓ ลูกทำให้เกิดฝนตกเป็นบริเวณกว้าง

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์ จะมีมวลอากาศเย็นหรือบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีน แผ่ลงมาปกคลุมบริเวณดังกล่าวทำให้อากาศหนาวเย็นและแห้ง

๒.๒.๒ ปริมาณน้ำฝน ระหว่างปี ๒๕๖๓ มีจำนวนฝนตก ๑๐๕ วัน ปริมาณฝนตกวัดได้ ๑,๑๖๖ มิลลิเมตร ตารางปริมาณน้ำฝน ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓

ปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)
๒๕๕๙	๑,๓๐๘.๗๐	๑๑๔
๒๕๖๐	๒,๐๕๖.๘๐	๑๓๒
๒๕๖๑	๑,๙๕๓.๒๐	๑๒๐
๒๕๖๒	๑,๕๘๗.๐๐	๙๐
๒๕๖๓	๑,๑๖๖.๐๐	๑๐๕

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาตาก

๒.๒.๓ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อุณหภูมิ ในปี ๒๕๖๓ จังหวัดตากมีอุณหภูมิสูงสุด ๔๒.๔ องศาเซลเซียส และมีอุณหภูมิต่ำสุด ๑๓.๒ องศาเซลเซียส

ความชื้นสัมพัทธ์ ในพื้นที่จังหวัดตาก ปี ๒๕๖๓ มีความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด ร้อยละ ๑๐๐ ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุด ร้อยละ ๒๕

ตารางอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด - ต่ำสุด ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓

ปี พ.ศ.	อุณหภูมิ (°C)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๕๙	๔๒.๓	๑๐.๕	๒๘.๑๙	๙๙	๒๑	๖๗.๕๔
๒๕๖๐	๓๙.๕	๑๑.๖	๒๗.๖๔	๙๙	๒๗	๖๘.๗๕
๒๕๖๑	๓๙.๖	๑๑.๕	๒๗.๒๘	๙๙	๓๔	๖๙.๒๙
๒๕๖๒	๔๑.๖	๑๒.๒	๒๗.๙๔	๑๐๐	๒๑	๗๐.๔๙
๒๕๖๓	๔๒.๔	๑๓.๒	๒๗.๕๔	๑๐๐	๒๕	๗๑.๙๗

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาตาก

๒.๓ แหล่งน้ำจังหวัด

๒.๓.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดมุกดาหาร มีแม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำสายหลัก ไหลผ่านพื้นที่ ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหว้านใหญ่ และอำเภอดอนตาล มีลำน้ำสาขาไหลผ่านในพื้นที่อำเภอต่างๆ ได้แก่ ห้วยมุก ห้วยบางทราย ห้วยบังอี่ ห้วยชะโนด ที่ใช้เป็นแหล่งน้ำดิบเพื่อการผลิตประปา การเกษตรกรรม และใช้ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น การคมนาคม การขนถ่ายสินค้า การประกอบกิจการอุตสาหกรรม การประมง การท่องเที่ยว เป็นต้น

ตารางแม่น้ำ/ลุ่มน้ำจังหวัดมุกดาหาร

แม่น้ำ/ลุ่มน้ำ	ปริมาณน้ำเฉลี่ย/ปี (ล้าน ลบ.ม.)
แม่น้ำโขง	๒๕๐๖.๖
ลุ่มน้ำห้วยชะโนด	๑๒๓.๙๕
ลุ่มน้ำห้วยบางทราย	๕๓๗.๔๓
ลุ่มน้ำห้วยมุก	๒๓๒.๑๓
ลุ่มน้ำห้วยบังอี่	๕๗๘.๐๒
ลุ่มน้ำห้วยเชิงชาญ	๗๐.๓๕

ที่มา : โครงการชลประทานมุกดาหาร

๒.๓.๒ ทรัพยากรน้ำบาดาล

ตารางทรัพยากรน้ำบาดาล ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓

ประเภท	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
อุปโภคหรือบริโภค	๒๓๓	๒๙๐	๓๕๒	๔๖๑	๕๘๘
ธุรกิจ	๑๔๓	๑๔๙	๑๖๓	๒๑๕	๒๒๘
เกษตรกรรม	๙	๒๘	๓๗	๖๑	๒๖๙

ที่มา : สำนักควบคุมกิจการน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

ข้อมูล : ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๒.๔ ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัด

๒.๔.๑ การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดมุกดาหารแบ่งเขตการปกครองเป็น ๗ อำเภอ ๕๒ ตำบล ๕๒๖ หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๑ แห่ง เทศบาลตำบล ๒๔ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ๒๙ แห่ง แยกตามรายอำเภอได้ ดังนี้

ตารางแสดงพื้นที่และการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัด

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	อบต.	ระยะทาง (กม.)
เมืองมุกดาหาร	๑,๒๓๕.๐๗	๑๒	๑๔๙	๑	๑	๑๐	๒	๐
นิคมคำสร้อย	๓๗๗.๑๖	๗	๗๙	-	-	๒	๖	๒๘
ดอนตาล	๕๑๐.๙๒	๗	๖๓	-	-	๓	๕	๓๓
ดงหลวง	๑,๐๗๖.๑๖	๖	๖๐	-	-	๓	๓	๕๕
คำชะอี	๖๔๕.๖๙	๙	๘๘	-	-	๑	๙	๓๕
หว้านใหญ่	๘๔.๔๘	๕	๔๓	-	-	๒	๒	๓๕
หนองสูง	๔๑๐.๓๕	๖	๔๔	-	-	๓	๒	๕๐
รวม	๔,๓๓๙.๘๓	๕๒	๕๒๖	๑	๑	๒๔	๒๙	

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดมุกดาหาร / สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมุกดาหาร

๒.๔.๒ ข้อมูลประชากรและครัวเรือน

ข้อมูลล่าสุดตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง ตามหลักฐานทะเบียนราษฎร ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ พบว่าจังหวัดมุกดาหารมีครัวเรือนทั้งสิ้น ๑๑๗,๗๔๑ ครัวเรือน และมีประชากรทั้งสิ้น ๓๕๐,๙๑๑ คน แยกเป็นเพศชาย ๑๗๕,๓๖๗ คน เพศหญิง ๑๗๕,๕๔๔ คน

ตารางแสดงจำนวนประชากรและครัวเรือนของจังหวัดมุกดาหาร

อำเภอ	จำนวนประชากร (คน)			จำนวนครัวเรือน (หลัง)
	ชาย	หญิง	รวม	
เมืองมุกดาหาร	๖๘,๐๐๔	๖๘,๓๐๙	๑๓๖,๓๑๓	๕๐,๐๙๕
นิคมคำสร้อย	๒๑,๘๒๐	๒๑,๘๔๘	๔๓,๖๖๘	๑๓,๓๗๗
ดอนตาล	๒๒,๑๙๒	๒๒,๒๓๖	๔๔,๔๒๘	๑๓,๓๘๘
หว้านใหญ่	๙,๙๐๓	๙,๘๕๖	๑๙,๗๕๙	๑๒,๑๐๒
คำชะอี	๒๓,๔๗๖	๒๓,๕๔๔	๔๗,๐๒๐	๑๕,๔๗๖
ดงหลวง	๑๙,๖๐๓	๑๙,๓๒๗	๓๘,๙๓๐	๖,๑๖๖
หนองสูง	๑๐,๓๖๙	๑๐,๔๒๔	๒๐,๗๙๓	๗,๑๓๗
รวม	๑๗๕,๓๖๗	๑๗๕,๕๔๔	๓๕๐,๙๑๑	๑๑๗,๗๔๑

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

๓.๑ พันธุ์สุกร

แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ตามการใช้ประโยชน์ คือ

๓.๑.๑ ประเภทมัน เป็นสุกรรูปร่างตัวสั้น อ้วนกลม มีมันมาก สะโพกเล็ก โตช้า เช่น สุกรพันธุ์พื้นเมืองของประเทศไทย

๓.๑.๒ ประเภทเนื้อ รูปร่างจะสั้นกว่าพันธุ์เบคอน ไหล่และสะโพกใหญ่ เด่นชัด ลำตัวหนาและลึก ได้แก่ พันธุ์คูร์โรคเจอร์ซี เบอร์กเซียร์ แฮมเซียร์ เป็นต้น

๓.๑.๓ ประเภทเบคอน รูปร่างใหญ่ ลำตัวยาว มีเนื้อมาก ไขมันน้อยความหนาและความลึกของลำตัวน้อยกว่าประเภทเนื้อ ได้แก่ พันธุ์แลนด์เรซ ลาร์จไวท์ เป็นต้น

๓.๒ พันธุ์สุกรจากต่างประเทศ และพันธุ์สุกรพื้นเมืองที่นิยมเลี้ยงในประเทศไทย

๓.๒.๑ พันธุ์ลาร์จไวท์ มีถิ่นกำเนิดในประเทศอังกฤษ นำเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๒ มีสีขาว หูตั้ง ลำตัวยาว กระดูกใหญ่ โครงใหญ่ หน้าสั้น หัวใหญ่ โดเต็มทีน้ำหนัก ๒๐๐-๒๕๐ กิโลกรัม ให้ลูกตกเฉลี่ย ๙-๑๐ ตัว เลี้ยงลูกเก่ง หย่านมเฉลี่ย ๘-๙ ตัว มีความแข็งแรง เจริญเติบโตเร็ว คุณภาพซากดี พันธุ์ลาร์จไวท์ เหมาะที่ใช้เป็นทั้งสายพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์

๓.๒.๒ พันธุ์แลนด์เรซ มีถิ่นกำเนิดจากประเทศเดนมาร์ก นำเข้ามาในประเทศไทย ปี พ.ศ.๒๕๐๖ มีสีขาว หูปรก หน้ายาว ลำตัวยาว มีซี่โครงมากถึง ๑๖-๑๗ คู่ (สุกรปกติมีกระดูกซี่โครง ๑๕-๑๖ คู่) โดเต็มทีที่ ๒๐๐-๒๕๐ กิโลกรัม ให้ลูกตกเฉลี่ย ๙-๑๐ ตัว เลี้ยงลูกเก่ง หย่านมเฉลี่ย ๘-๙ ตัว มีข้อเสียคือ อ่อนแอ มักจะมีปัญหาเรื่องขาอ่อน ขาไม่ค่อยแข็งแรง แก้ไขโดยต้องเลี้ยงด้วยอาหารที่มีคุณภาพดี พันธุ์แลนด์เรซเหมาะที่ใช้เป็นสายแม่พันธุ์

เจริญเติบโตเร็ว

๓.๒.๓ พันธุ์คูร์โรคเจอร์ซี มีถิ่นกำเนิดจากประเทศอเมริกา มีสีแดง หูปรก เป็นส่วนใหญ่ ลำตัวสั้นกว่าลาร์จไวท์ และแลนด์เรซ ลำตัวหนา หลังโค้ง โดเต็มทีที่ ๒๐๐-๒๕๐ กิโลกรัม เป็นสุกรที่ให้ลูกไม่ตก เฉลี่ย ๘-๙ ตัว เลี้ยงลูกไม่เก่งหย่านมเฉลี่ย ๖-๗ ตัว ลูกสุกรหลังจากอายุ ๒ เดือนไปแล้ว เจริญเติบโตเร็วมีความแข็งแรงทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศทุกชนิด นิยมใช้เป็นสายพ่อพันธุ์เพื่อผลิตลูกผสมจะได้ลูกผสมที่สวยงาม แผ่นหลังกว้าง

๓.๒.๔ พันธุ์เปียตรง มีถิ่นกำเนิดจากประเทศเบลเยียม มีสีดำขาวเหลือง ลายสลับ เป็นสุกรที่มีรูปร่างสวยงาม กล้ามเนื้อเป็นมัด ๆ แผ่นหลังกว้างเป็นปีก สะโพกเห็นเด่นชัดโตเต็มทีที่ ๑๕๐-๒๐๐ กิโลกรัม มีเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงสูงมาก

มีข้อเสียคือ ตื่นตกใจช็อคตายง่ายและโตช้า ปัจจุบันนิยมใช้ผสมข้ามพันธุ์เป็นพ่อพันธุ์ในการผลิตสุกรขุน ๓.๒.๕ สุกรพื้นเมือง เป็นสุกรที่เลี้ยงอยู่ตามหมู่บ้านชนบทพวกชาวเขา ลักษณะโดยทั่วไปจะมีขนสีดำ ท้องยาน หลังแอ่น การเจริญเติบโตช้า ให้ลูกดก และเลี้ยงลูกเก่ง จะมีชื่อเรียกต่างกันไปตามท้องถิ่น เช่น สุกร พันธุ์ไหล่ดำ พันธุ์ควาย พันธุ์ราด พันธุ์พวง สุกรป่า เป็นต้น

๑) สุกรพันธุ์ไหล่ดำ เลี้ยงตามภาคกลางและภาคใต้ของประเทศไทย มีสีดำปนขาว ตามลำตัวจะมีสีดำ ท้องมักมีสีขาว จมูกยาวและแอนเล็กน้อย คางย้อย ไหล่กว้าง หลังแอ่น สะโพกเล็ก มีอัตราการเจริญเติบโตและการสืบพันธุ์ได้ดีกว่าสุกรพื้นเมืองอื่น ๆ แม่สุกรโตเต็มที่ หนักประมาณ ๑๐๐ - ๑๒๐ กิโลกรัม

๒) สุกรพันธุ์ราดหรือพวง เลี้ยงตามภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ มีขนสีดำตลอดตัว มีสีขาวปนแซมบ้างเล็กน้อย จมูกยาว ลำตัวสั้นป้อม หลังแอ่น ใบหูตั้งเล็ก ผิวหนังหยาบ แม่สุกรโตเต็มที่หนักประมาณ ๘๐-๑๐๐ กิโลกรัม

๓) สุกรพันธุ์ควาย เลี้ยงตามภาคเหนือและภาคกลาง มีลักษณะคล้ายสุกรไหล่ดำ แตกต่างที่พันธุ์ควายจะมีสีดำ สุกรพันธุ์ควายมีหูใหญ่ปรกเล็กน้อย มีรอยย่นตามลำตัว เป็นสุกรที่มีขนาดใหญ่กว่าสุกรพื้นเมืองพันธุ์อื่นแม่สุกรโตเต็มที่หนักประมาณ ๑๐๐-๑๒๕ กิโลกรัม

๔) สุกรป่า เลี้ยงตามภาคต่าง ๆ ทั่วไป มีขนหยาบแข็ง สีน้ำตาล เข้มหรือสีดำ เข้ม หรือสีดอกเลา หนังกหนา หน้ายาว จมูกยาวและแหลมกว่าสุกรพื้นเมือง ขาเล็กและเรียว ดูปราดเปรียว ที่พบมีอยู่ ๒ พันธุ์ คือพันธุ์หน้ายาว และพันธุ์หน้าสั้น แม่สุกรโตเต็มที่หนักประมาณ ๘๐ กิโลกรัม

นอกจากนี้ยังมีสุกรพันธุ์แอมเชียร์ เบอร์กเชียร์ และเหมยซาน ที่นำเข้ามาทดลองเลี้ยงดูในประเทศไทย แต่ไม่นิยมเลี้ยงแพร่หลาย ที่นิยมเลี้ยงกันมากมีเพียง ๓ พันธุ์เท่านั้น คือ ลาร์จไวท์ แลนด์เรซ และร็อคเจอร์ซี่ ส่วนสุกรลูกผสมที่ผลิตเป็นสุกรขุน นิยมใช้สุกรสามสายพันธุ์คือ ดูร์ร็อคเจอร์ซี่ x แลนด์เรซ-ลาร์จไวท์ (โดยใช้พ่อพันธุ์แท้ดูร์ร็อคเจอร์ซี่ และแม่ลูกผสมแลนด์เรซ-ลาร์จไวท์)

๓.๓ สุกรลูกผสมที่เหมาะสมในการใช้เลี้ยงสุกรขุน

การเลี้ยงสุกรพันธุ์แท้พันธุ์ใดพันธุ์หนึ่งมีทั้งข้อดี และข้อเสีย ดังนั้นจึงนิยมนำพันธุ์แท้มาผสมข้ามพันธุ์ เพื่อให้ลูกที่เกิดขึ้นมีลักษณะของเฮตเตอร์โรซิส (Heterosis) หรือไฮบริดวิกเกอร์ (Hybrid Vigor) หรือเรียกว่าพลังอัดแฉ กล่าวคือ ตัวลูกที่เกิดจากพ่อแม่ต่างพันธุ์กันนำมาผสมพันธุ์จะได้ผลผลิต เช่นการเจริญเติบโต ความแข็งแรง

ดีกว่าค่าเฉลี่ยของการให้ผลผลิตจากพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ที่ให้กำเนิด สุกรลูกผสมสองสายพันธุ์ สามสายพันธุ์ หรือสี่สายพันธุ์ สามารถนำมาใช้เป็นสุกรขุนได้เช่นกัน แต่สากลนิยมทั่วไปมักใช้สุกรลูกผสมสามสายพันธุ์เป็นสุกรขุน คือ ดุรีคเจอร์ซี่ X แลนด์เรซ - ลาร์จไวท์ โดยใช้แม่สองสายพันธุ์คือ แลนด์เรซ x ลาร์จไวท์ หรือ ลาร์จไวท์ x แลนด์เรซ ซึ่งถือว่าเป็นสายแม่พันธุ์ที่มีคุณสมบัติการผลิตลูกดีที่สุด ส่วนพ่อสุดท้ายจะใช้พ่อพันธุ์แท้ เช่น ดุรีคเจอร์ซี่ ลาร์จไวท์ แลนด์เรซ ผสมกับแม่พันธุ์แท้ เช่น พันธุ์แลนด์เรซ ลาร์จไวท์ ดุรีคเจอร์ซี่ จะได้ลูกผสมสองสายพันธุ์ใช้เป็นสุกรขุนได้

๓.๔ การปรับปรุงพันธุ์

หลักในการปรับปรุงพันธุ์สุกร มี ๒ ข้อ คือ

๓.๔.๑ การคัดเลือกพันธุ์ สุกรที่จะใช้ทำพันธุ์นั้นจะคัดเลือกจากลักษณะภายนอกและจากพันธุ์ประวัติ การคัดเลือกจากลักษณะภายนอก เช่น รูปร่างลักษณะ ถูกต้องตามสายพันธุ์ พิจารณาความแข็งแรงของขา ขาไม่แอ่นเหมือนดินเป็ด ลำตัวยาว อวัยวะเพศปกติ เต้านมไม่ต่ำกว่า ๑๒ เต้า หัวนมไม่บอด ส่วนจากพันธุ์ประวัติได้จากการทดสอบพันธุ์ ดูอัตราการเจริญเติบโต ประสิทธิภาพการใช้อาหาร ความหนาไขมันสันหลัง และผลผลิตจากแม่พันธุ์ (ลูกตก)

๓.๔.๒ การผสมพันธุ์ เมื่อคัดเลือกพันธุ์ได้แล้วก็นำมาผสมพันธุ์เพื่อผลิตลูกต่อไปอย่างไรก็ตามจำเป็นจะต้องนำสุกรจากที่อื่นเข้ามาปรับปรุงด้วย เพื่อป้องกันเลือดชิด สุกรเพศผู้จะเริ่มใช้ผสมพันธุ์เมื่ออายุ ๘ เดือนขึ้นไป ส่วนเพศเมียเริ่มใช้ผสมพันธุ์เมื่ออายุ ๗-๘ เดือน น้ำหนักประมาณ ๑๐๐ - ๒๐๐ กิโลกรัม สุกรแม่พันธุ์ควรจะให้ลูกคอกแรกเมื่ออายุได้ ๑ ปี แม่สุกรเป็นสัตว์แต่ละรอบระยะเวลาห่างกัน ๒๑ วันตั้งท้อง ๑๑๔ วัน ควรทำการผสมแม่พันธุ์ ๒ ครั้ง ยิ่งดี โดยเริ่มผสมพันธุ์ในวันที่สองของการเป็นสัตว์ แม่สุกรที่คลอดลูกแล้ว ควรหย่านมเมื่อลูกอายุ ๔ สัปดาห์ และแม่สุกรจะเป็นสัตว์หลังจากหย่านมภายใน ๓-๑๐ วัน ทำการผสมพันธุ์ต่อได้เลย แม่สุกรควรให้ลูกปีละไม่ต่ำกว่า ๒ คอก และผลิตลูกได้ไม่ต่ำกว่า ๑๕ ตัว/แม่/ปีในแม่สุกรพันธุ์แท้ ส่วนแม่สุกรลูกผสม (แลนด์เรซ-ลาร์จไวท์) ควรผลิตลูกได้ไม่ต่ำกว่า ๑๘ ตัว/แม่/ปี แม่สุกรที่ผสมไม่ติดเกิน ๓ ครั้ง ควรคัดออกจากฝูง การผสมพันธุ์มี ๒ วิธี

๑) ผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ โดยใช้พ่อพันธุ์ผสมกับแม่พันธุ์ ในอัตราส่วน ๑:๑๐ พ่อพันธุ์สามารถใช้ผสมพันธุ์จนถึงอายุ ๓-๔ ปี ขบวนการที่พ่อพันธุ์ขึ้นทับและผสมตัวเมียใช้เวลา ๓-๒๐ นาที จะมีอสุจิออกมาประมาณ ๒๕๐ ซีซี หรือระหว่าง ๑๐๐-๕๐๐ ซีซี การหลังน้ำเชื้อจะประกอบด้วย ๓ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ ใช้เวลา ๑-๕ นาที สุกรเพศผู้จะขับน้ำหล่อลื่นใส ๆ ออกมา ซึ่งไม่มีตัวอสุจิอยู่เลย มีประมาณ ๕-๒๐% ของน้ำเชื้อทั้งหมด ระยะที่ ๒ ใช้เวลา ๒-๕ นาที ต่อจากระยะที่ ๒ ซึ่งเป็นส่วนที่มีตัวอสุจิน้อย จะฟอร์มเป็นเม็ดสีขาวก้อนไม่ให้อสุจิไหลออกมาจากช่องคลอด ซึ่งมีประมาณ ๔๐-๖๐ % ของน้ำเชื้อทั้งหมด เมื่อหมดระยะที่ ๓ แล้ว ตัวผู้จะค่อย ๆ ลงจากตัวเมีย

๒) ผสมเทียม โดยการฉีดน้ำเชื้อสุกรตัวผู้เข้าในอวัยวะเพศเมียในขณะที่ตัวเมียเป็นสัตว์เต็มตัว ในปัจจุบันฟาร์มสุกรขนาดใหญ่ และขนาดกลางนิยมใช้การผสมเทียมมาก เนื่องจากมีข้อดีหลายข้อ เช่น ได้พ่อพันธุ์ที่มีคุณภาพดี ประหยัดค่าอาหารที่ใช้เลี้ยงพ่อพันธุ์ ผสมเทียมใช้พ่อพันธุ์กับแม่พันธุ์ในอัตราส่วน ๑:๕๐ และเกษตรกรรายย่อยสามารถทำการผสมเทียมเองได้วิธีการผสมเทียมง่ายและสะดวก หน่วยงานของกรมปศุสัตว์ เช่น ศูนย์วิจัยการผสมเทียมมีบริการผสมเทียมในสุกรและที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมาจำหน่ายน้ำเชื้อสุกรในราคาถูก

๔.๑ การเลี้ยงสุกรเนื้อ (สุกรขุน)

๔.๑.๑ การเริ่มต้นและการเตรียมการ การเลี้ยงสุกรเพื่อขุนขายเป็นสุกรเนื้อ อาจ จะเริ่มโดยการซื้อลูกสุกรหย่านมมาเลี้ยง (น.น. ๑๐-๑๕ ก.ก.) โดยการเลือกลูกสุกรที่มีโครงกระดูกใหญ่ เส้นท้องตรง เส้นหลังโค้งงาม ตัวยาว ขาตรง แข็งแรง คางกว้างใหญ่ ขนและหนังละเอียดเป็นมัน ตาใสไม่ขุ่นมัว ไม่เป็นไส้เลื่อน (สะดือไม่จุ่น) ลูกสุกรตัวผู้หย่านมขนาดนี้ อาจจะตอนมาแล้ว หรือยังไม่ตอน ถ้ายังไม่ตอนก็ควรทำการตอนโดยด่วน สำหรับลูกสุกรตัวเมียไม่จำเป็นต้องตอน เมื่อซื้อลูกสุกรหย่านมมาแล้ว ก็ทำการถ่ายพยาธิ (เช่น ใช้ยาปิเปอร์ราซีน แบนมินท์ เวอร์บาน เฟนิน ฯลฯ) หลังจากนั้นอีก ๑ อาทิตย์ ก็ควรฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอหิวตัสสุกร (ถ้าเจ้าของเดิมยังไม่ฉีด)

๔.๑.๒ พันธุ์สุกรที่ควรใช้ ควรเป็นลูกสุกรผสม ๒ หรือ ๓ สายเลือดจะดีกว่าลูกสุกรพันธุ์แท้ ๑๐๐% เพราะสุกรลูกผสมเช่น ระหว่างลาร์จไวท์กับแลนด์เรซ หรือลาร์จไวท์ แลนด์และดอร์ค จะเลี้ยงง่าย โตเร็ว และทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศมากกว่าสุกรพันธุ์แท้สายเลือดเดียวโดยเฉพาะสภาพบ้านเรา และเมื่อผู้เลี้ยงยังไม่มี ความชำนาญพอ ขอแนะนำให้เริ่มต้นด้วยสุกรลูกผสม

๔.๑.๓ โรงเรือนและอุปกรณ์ โรงเรือนสำหรับเลี้ยงสุกรขุน อาจทำง่าย ๆ โดยใช้ไม้ กลมขนาดแขนตี้ยืนห่างกัน ๓ นิ้ว เพื่อกันเป็นฝาคอก ขนาดกว้างยาวตามชอบ เช่น ๓x๔ เมตรหรือ ๔x๔ เมตร มีประตูเข้าออก หลังคาอาจมุงด้วยจากหรือใบซิทเรง และมุงเพียงด้านหน้าคอกไปทางหลังเพียง ๒ ใน ๓ เว้นด้านหลังให้สุกรถูกแสงบ้าง พื้นคอกควรเทคอนกรีต เพื่อกันหมูขูดดินเป็นหลุมบ่อ คอกขนาด ๓x๔ เมตรสามารถเลี้ยงลูกสุกรหย่านมได้ ๑๒-๑๕ ตัว เมื่อสุกรโตขึ้นก็ควรแยกไปเลี้ยงคอกอื่น โดยเลี้ยงไวคอกละ ๖-๗ ตัว และจัดให้สุกรที่มีขนาดและน้ำหนักพอ ๆ กันอยู่ด้วยกัน อุปกรณ์อื่น ๆ ได้แก่ แกรงน้ำ รางอาหาร รางอาหารอาจทำเองด้วย ไม้กระดาน (๑x๘ นิ้ว) โดยทำเป็นรางรูป ๓ เหลี่ยม หรือสี่เหลี่ยมก็ได้ รางน้ำควรทำด้วยคอนกรีต เป็นรูปกลมหรือเป็นรางสี่เหลี่ยมก็ได้และต้องมีเนื้อที่รางอาหาร รางน้ำเพียงพอสำหรับสุกรทุกตัว

๔.๑.๔ อาหาร อาหารสำหรับสุกรขุน อาจใช้อาหารสำเร็จรูปจากบริษัท หรือซื้อหัวอาหารเข้มข้น (มีโปรตีน ๓๖% มาผสมเอง หรือจะซื้อวัตถุดิบต่าง ๆ มาแล้วผสมเองทั้งหมด ถ้าซื้ออาหารสำเร็จรูปมาเลี้ยง อาจจะไม่ค่อยมีกำไร แต่ถ้าราคาสุกรดีก็อาจจะมียกไรบ้าง ในสภาพปัจจุบันเกษตรกรหาซื้อวัตถุดิบได้ยาก และอาจมีไม่สม่ำเสมอ เช่น ข้าวโพด กากถั่ว ปลาป่น ใบกระถิน แร่ธาตุ ไวตามิน แต่ทว่าในท้องที่ทุกแห่งมักจะมีรำ ปลายข้าวอยู่เสมอ ดังนั้น จึงขอแนะนำให้เกษตรกรซื้อหัวอาหารเข้มข้น เช่น หัวอาหารสุกรรวม (โปรตีน ๓๔-๓๖%) มาผสมกับรำ ปลายข้าว หรือข้าวโพด ถ้ามีกากเมล็ดยางพารา หรือมันสำปะหลังก็อาจใส่ลงในสูตรอาหารด้วย แต่จะต้องเตรียมสูตรอาหารให้มีเปอร์เซ็นต์โปรตีนเพียงพอ เช่น ลูกสุกร

หย่านมก็ควรจะได้รับโปรตีน ๑๘% สุกรรุ่นใช้อาหารที่มีโปรตีน ๑๕-๑๖% สุกรขนาด ๕๐-๖๐ ก.ก. มีโปรตีน ๑๓-๑๔% และสุกรขนาด ๖๐-๑๐๐ ก.ก. ให้มีโปรตีน ๑๒-๑๓%

การให้อาหารแก่สุกรขุน นิยมให้วันละ ๒ เวลา คือเช้าและเย็น โดยให้สุกรกินจนอิ่ม โดยเฉลี่ยลูกสุกรหย่านมจะกินอาหารตัวละ ๐.๕ ก.ก./วัน สุกรรุ่น ๑-๑.๕ ก.ก./วัน สุกรใหญ่ ๒.๕ ๓ ก.ก./วัน และควรจะให้สุกรได้รับน้ำสะอาดเพียงพอตลอดเวลา การอาบน้ำไม่จำเป็น แต่ถ้าวันไหนอากาศร้อนจัดอาจอาบน้ำก็ได้ นอกจากนี้ควรตัดผักหรือหญ้าให้สุกรกินบ้าง เช่น หัวมันเทศ ใบแค หญ้าขน หญ้าเนเปียร์ สาหร่าย ฯลฯ

๔.๒ การเลี้ยงสุกรพันธุ์

การเลี้ยงสุกรพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ เพื่อเอาลูกไว้ทำพันธุ์ หรือเพื่อผลิตลูกสุกรพันธุ์แท้และลูกสุกร ๒-๓ สายเลือดไว้จำหน่าย เป็นงานที่ยุ่งยากและต้องใช้ความรู้และเครื่องมืออุปกรณ์หลายอย่าง

๔.๒.๑ การเริ่มต้นและเตรียมการ การเลี้ยงสุกรพันธุ์จะต้องเริ่มด้วยสุกรพันธุ์ดี โดยอาจจะเริ่มจากการซื้อลูกสุกรหย่านม (น.น. ๑๐-๑๕ ก.ก.) สุกรรุ่นสุกรสาว หรือแม่สุกร (อุ้มทอง) ก็ได้ ลูกสุกรพันธุ์ที่ดีจะต้องมีลักษณะตรงตามพันธุ์ มีโครงสร้างกระดูกใหญ่ เส้นท้องตรง เส้นหลังโค้งงาม ตัวยาว ตะโพกใหญ่ ขาตรง แข็งแรง คางกว้างใหญ่ ขนและหนังละเอียดเป็นมัน

ตาใสไม่ขุ่นมัว ไม่เป็นไส้เลื่อนหรือสะดือจุ่น มีเต้านมมาก (๔-๑๖ เต้า) และหัวนมวางเรียงได้ ระยะ มีขนาดเท่า ๆ กันอย่างสม่ำเสมอ เมื่อซื้อลูกสุกรหย่านมมาแล้วก็ทำการถ่ายพยาธิ หลังจากนั้นอีก ๑ อาทิตย์ ก็ควรฉีดวัคซีนป้องกันโรคคหิวาต์สุกร (ถ้าเจ้าของเดิมยังไม่ได้ฉีด)

๔.๒.๒ พันธุ์สุกรที่ควรเลี้ยง

๑) พันธุ์ลาร์จไวท์ เป็นพันธุ์สุกรสีขาว หูตั้ง ร่างสูง ตัวยาวใหญ่ ให้ลูกตก โตเร็ว แข็งแรง มีอัตราการแลกเนื้อสูง คุณภาพซากดี

๒) พันธุ์แลนด์เรซ เป็นสุกรพันธุ์สีขาว มีใบหูใหญ่ และหูปรก ตัวใหญ่ ลำตัวยาวและลึกมาก ตะโพกใหญ่ ร่างเตี้ย ขาสั้น ให้ลูกตก และเลี้ยงลูกเก่ง โตเร็ว อัตราการแลกเนื้อสูง คุณภาพซากดี มันบาง มีเนื้อแดงมาก แต่มีข้อเสียว่าขามักจะอ่อน เพราะตัวโตน้ำหนักมาก

๓) พันธุ์ดรู๊กเจอร์ซี่ เป็นสุกรที่มีขนาดใหญ่ มีผิวและขนสีน้ำตาลแดง หูขนาดกลาง ปรกไปข้างหน้าเล็กน้อย ลำตัวอ้วนสั้นกว่าลาร์จไวท์ แต่มีความแข็งแรง โตเร็ว และทนทานต่อสภาพของดินฟ้าอากาศ เมืองไทยดีกว่าสองพันธุ์ที่กล่าวแล้ว จึงเหมาะที่จะนำมาผสมกับพันธุ์ลาร์จไวท์ และแลนด์เรซ เพื่อทำสุกร ๒ และ ๓ สายเลือด

๔.๒.๓ โรงเรือนและอุปกรณ์

โรงเรือนสำหรับเลี้ยงสุกรพันธุ์อาจเป็นโรงเรือนมุงจาก สังกะสีหรือกระเบื้องก็ได้ แต่เพื่อความถาวร ควรทำด้วยคอนกรีตหรือก่ออิฐฉาบปูน โรงเรือนที่สำคัญ ๆ คือโรงเลี้ยงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ โรงเลี้ยงลูกสุกรหย่านม ที่เก็บอาหาร วัสดุอุปกรณ์ และอาจมีคอกเลี้ยงสุกรป่วย โรงเรือนควรสร้างไปตามแนวตะวันตก-ออก อาจจัดให้มีทางเดิน ตรงกลางกว้าง ๑ เมตร สองข้างเป็นคอกสำหรับเลี้ยงแม่พันธุ์ และพ่อพันธุ์ คอกเลี้ยงแม่พันธุ์ ควรกว้างขนาด ๒×๓ เมตร ซึ่งจะใช้เป็นที่พักผสมพันธุ์ก็ได้ และสำหรับ

ให้แม่สุกรคลอด และก็เลี้ยงลูกอ่อนที่นี่ด้วย ถ้าใช้ไม้กั้นคอก จะต้องกั้นในแนวยื่นให้คอกสูงประมาณ ๑-๑.๒๐ เมตร มีประตูเข้าออกพร้อม ถ้ากั้นด้วยอิฐบล็อก ก็ต้องฉาบปูนใส่เสายึดให้แข็งแรง พื้นคอกควรเทพื้นคอนกรีตให้ลาดเอียงมากไปทางด้านหลัง และมีระบายน้ำ/มูล ๑ ช่อง ซึ่งลูกสุกรวิ่งออกไปไม่ได้ อุปกรณ์ภายในคอก ก็มีรางน้ำ รางอาหาร รางน้ำควรวางไว้ด้านหลังคอก และวางราง อาหารไว้ด้านหน้าใกล้ทางเดินกลางอุปกรณ์และเคมีภัณฑ์อื่น ๆ สำหรับการเลี้ยงสุกรเพื่อผลิตลูกจำหน่าย ได้แก่ เข็มฉีดยา กรรไกรหรือมีดตัดสายสะดือ คีมตัดเขี้ยวลูกสุกร คีมตัดใบหูเพื่อทำเบอร์สุกร ยาทิงเจอร์ ไอโอดีนไว้ทาแผลและสายสะดือ ใบมีดผ่าตัดไว้ตอนสุกร ยารักษาแผลและกันแมลงวัน เช่นเนกาซันท์ ด้วยสำหรับผูกสายสะดือ น้ำยาฆ่าเชื้อ ยาเสริมธาตุเหล็ก เช่น ไอออน เด็กซ์แตรอน, ไฟเด็กซ์ ฯลฯ ยาขัดช่องคลอด เช่น ยูโตซิล ยาแก้นโรคซีไพล ปอดบวม และอื่น ๆ เช่น อ็อกซีเตตราไซคลิน ยาเทอร์รามัยซิน ฟาร์โมซิน ยาถ่ายพยาธิ ยาซัลฟาและอื่น ๆ

๔.๒.๔ อาหารและการเตรียมอาหาร

อาหารที่ใช้เลี้ยงสุกรพันธุ์อาจใช้อาหารสำเร็จรูปจากบริษัท ซึ่งเขาทำมาและมีโปรตีนในระดับต่าง ๆ ผู้เลี้ยงก็เลือกใช้อาหารตามขนาดและระยะต่าง ๆ ที่สุกรเป็นอยู่ การใช้อาหารสำเร็จรูปสะดวกและรวดเร็ว แต่ถ้าอาหารแพง ราคาถูกสุกรตัวก็อาจจะขาดทุนได้ ดังนั้นบางคนก็ซื้อหัวอาหารเข้มข้นมาผสมกับวัตถุดิบในท้องถิ่น หรือฟาร์มใหญ่ ๆ ส่วนมากจะซื้อวัตถุดิบ (รำ ข้าวโพด กากถั่ว ปลาป่น ไวตามิน ฯลฯ) มาผสมเองในฟาร์มสำหรับเกษตรกรทั่ว ๆ ไป ขอแนะนำให้อาหารเข้มข้นสำหรับสุกรรวม (โปรตีน ๓๖%) มาใช้ แล้วผสมกับรำ ปลาป่น ข้าวโพด หรือข้าวโพด แต่สำหรับสุกรพันธุ์ โปรตีนจะต้องไม่ต่ำกว่า ๑๔% และแนะนำให้ใช้ข้าวโพดแทนปลาป่น เพราะข้าวโพดมีแคโรทีน หรือไวตามินเอสูงมาก จะทำให้สุกรผสมพันธุ์และมีลูกดกดี แต่ถ้าท่านเกรงว่าสุกรจะขาดแร่ธาตุและไวตามิน ท่านอาจจะซื้ออาหารเสริมพวกแร่ธาตุและไวตามินมาเติมลงบ้าง (เติมลงในอาหารสูตร ๑,๒ ข้างต้น)

๔.๒.๕ การเลี้ยงดูสุกรพันธุ์ และการปฏิบัติตามวงจร

๑) การให้อาหารแก่สุกรพันธุ์ นิยมให้วันละ ๒ เวลา คือเช้าและเย็น โดยให้สุกรกินจนอิ่ม โดยเฉลี่ยลูกสุกรหย่านมจะกินอาหารตัวละ ๐.๕ ก.ก./วัน ต้องจัดน้ำสะอาดให้กินเพียงพอ และอาจให้กินผักสดบ้าง

๒) สุกรรุ่น จะกินอาหารตัวละ ๑-๑.๕ ก.ก./วัน และสุกรสาวจะกินตัวละ ๑.๕- ๒.๕ ก.ก./วัน การเลี้ยงดูสุกรพันธุ์ต้องระวังอย่าให้อ้วนเกินไป เมื่อน้ำหนักได้ประมาณ ๓๐-๔๐ ก.ก. จะต้องเริ่มจำกัดและควบคุมอาหาร คือต้องเลี้ยงให้มีสุขภาพสมบูรณ์ แต่ต้องไม่อ้วนหรือพอมเกินไป

๓) เมื่อสุกรสาวมีขนาดน้ำหนักประมาณ ๘๐-๙๐ กิโลกรัม(อายุ ๘-๙ เดือน) ควรจะเริ่มทำการผสมพันธุ์ ก่อนการผสมพันธุ์ ๑ อาทิตย์ ควรให้อาหารเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเพื่อเร่งการเป็นสัดและช่วยให้ลูกดก พ่อพันธุ์ที่ใช้จะต้องมีอายุพอๆ กัน หรือมากกว่า ถ้าจะใช้พ่อพันธุ์เดียวกันกับแม่จะต้องดูว่าพ่อตัวนั้นมาจากคนละฝูงหรือคนละสายเลือด (ไม่ควรให้พี่ ๆ น้องๆ ผสมกัน) สุกรที่เป็นสัดและต้องการผสมพันธุ์จะมีอวัยวะบวมแดง และอาจจะมึนน้ำเมือก ไหลออกมาจากช่องคลอดด้วย นอกจากนั้นแม่สุกรจะร้องกระสับกระส่าย ชอบ ปีนป่าย และพยายามจะกระโดดออกไปหาตัวผู้ ระยะที่ควรผสมก็คือเมื่ออาการบวมของแคม (Vulva) ลดลงเล็กน้อย หรือเมื่อใช้มือกดที่หลังแม่สุกร ถ้าแม่สุกรยี่นนิ่ง ตาเหม่อลอย หูตั้งชัน ปากเคี้ยวจับ ๆ และครางเบา ๆ ตอนนั้นแหละเป็นช่วงที่ควรทำผสมพันธุ์ การผสมพันธุ์ ควรผสม ๒ ครั้งเช่น ตอนเช้าตรู่ ๑ ครั้งและตอนเย็นอีก ๑ ครั้งหรือผสมในตอนเย็น ๆ ๑ ครั้ง และตอนเช้าของวันถัดไปอีก ๑ ครั้งจะได้ลูกดกมากขึ้น แต่ไม่ควรให้พ่อสุกรหนุ่มผสมพันธุ์เกิน ๒ ครั้งต่อวัน หรือเกิน ๘ ครั้งต่อสัปดาห์ แม่สุกรที่ผสมติดแล้วจะตั้งท้องนาน ๑๑๔ วัน (๓ เดือน ๓ อาทิตย์ ๓ วัน) จึงจะคลอด ถ้าแม่สุกรตัวใดผสมไม่ติดก็จะกลับเป็นสัดอีกภายใน ๒๑ วัน

๔) สุกรสาวที่ตั้งท้องหรือแม่สุกรที่ตั้งท้อง จะยังไม่ต้องการอาหารมากขึ้นในระยะแรก ๆ ต้องเลี้ยงไม่ให้อ้วนหรือพอมเกินไป โดยปกติในขณะที่ตั้งท้องอ่อนๆ จนถึง ๙๐ วัน ควรให้อาหารแก่แม่สุกรวันละ ๒-๒.๕ ก.ก. และควรให้หญ้าสดบ้างเพื่อป้องกันมิให้ท้องผูก หลังจากท้องได้ ๙๐ วัน ต้องเพิ่มอาหาร ให้มากขึ้นเป็น ๓-๓.๕ ก.ก. เพราะลูกในท้องกำลังเติบโต

๕) ก่อนคลอด ๓-๔ วัน ควรใช้ยาฆ่าเชื้อ เช็ดหรืออาบให้ตัวแม่สุกร ทำ ความสะอาดคอก และเตรียมอุปกรณ์ทำคลอด ในระยะนี้ต้องลดอาหารของแม่ลง เพื่อให้คลอดง่ายและควรให้กินน้ำอย่างเพียงพอ อีก ๑ วันก่อนคลอดควรหาฟางแห้ง ๆ มาใส่ไว้ในคอกบาง อากาศของแม่สุกรใกล้คลอด เป็นดังนี้คือ

๕.๑ อวัยวะเพศบวมแดงและขยายใหญ่ ต่อมาจะค่อย ๆ תיישל

๕.๒ ท้องมีขนาดใหญ่โตมาก เดินอืดอ้าย แม่สุกรชอบนอนหรือลุกมาหาฟางและหญ้าทำรัง

๕.๓ ตัวร้อนและหายใจเร็ว

๕.๔ เมื่อใกล้คลอดเต็มที่ แม่สุกรจะนอนลงและหายใจเร็ว

๕.๕ ลองบีบหัวนมดูถ้ามีน้ำนมไหลออกมาแสดงว่าจะคลอดภายใน ๕-๘ ชม.

๕.๖ ในวันคลอดนี้ไม่ต้องให้อาหาร ให้แต่น้ำอย่างเดียว

๖) ก่อนที่แม่สุกรจะคลอด ควรเตรียมลั้งไม้ (ขนาดลั้งใส่ปลา) ไว้ ๑ ลั้ง ข้างในด้านพื้นปูนด้วย กระสอบป่าน และมีหลอดไฟขนาด ๖๐ แแรงเทียน ๑ ดวง (ถ้าไม่มีไฟฟ้าอาจจะใช้ตะเกียงรั้วแทน) สำหรับกกลูกสุกร ด้านบนใช้ฝา หรือกระสอบป่านปิดด้วย เมื่อลูกสุกรคลอดออกมาแล้ว ต้องช่วยทำความสะอาดตัวลูกสุกร โดยการใช้ผ้าเช็ดตัวให้แห้ง ธิบเช็ดปาก จมูก และเยื่อเมือกต่าง ๆ ช่วยให้ลูกสุกรได้หายใจโดยเร็ว แล้วธิบมัดสายสะดือห่างจากตัว ๑ นิ้ว ตัดด้วยกรรไกร แล้วทาแผลด้วยยาทิงเจอร์ นำลูกสุกรไปไว้ในลั้งไม้ เปิดไฟกกให้อบอุ่น สัก ๒-๓ วัน ถ้าแม่สุกรคลอดอย่างปกติ ลูกตัวที่ ๒ ควรจะออกมาใน ๕-๑๐ นาที ต่อมา บางคนอาจใช้ฮอร์โมนอ็อกซีโทซิน ฉีดเข้ากล้ามเนื้อแม่สุกร ๒ ซี.ซี. เพื่อเร่งให้คลอดเร็ว และช่วยในการขับน้ำนม เมื่อทำคลอดสุกรเสร็จหมดทุกตัวแล้วก็เริ่มตัดเชี้ยว ซึ่งมี ๘ เชี้ยว (๔ คู่) ตัดเชี้ยวเสร็จก็นำลูกสุกรไปดูนมแม่ ในวินาทีแรกลูกสุกรจะยังดูนมไม่เป็น เราต้องช่วยจับและเอาปากไปคาบหัวนม ในไม่ช้าลูกสุกรก็จะดูนมเป็น ถ้าจะทำเบอร์หรือตัดใบหูเป็นเครื่องหมาย ก็ควรธิบทำในเวลาต่อมา และถ้าจะชั่งน้ำหนักแรกคลอดก็ควรทำทันทีหลังคลอด สิ่งสำคัญที่ต้องทำอีกอย่าง คือ การฉีดธาตุเหล็กให้ลูกสุกร ควรฉีดธาตุเหล็กในระยะ ๑-๓ วันหลังคลอด และฉีดเข้ากล้ามเนื้อ ๑-๒ ซี.ซี.ต่อตัว (แล้วแต่คำแนะนำของบริษัท)

หลังจากคลอดแล้ว ต้องคอยดูว่ารกออกหมดแล้วหรือยัง ปกติจะมี ๒ รกใหญ่ๆ นำรกไปฝังหรือเผาเสีย และควรฉีดยาปฏิชีวนะให้แม่สุกร ๑ เข็ม หรือใช้ยาขัดช่องคลอด (เช่นยาโยโทซิล) ใส่ในช่องคลอดตัวละ ๑-๒ เม็ด เพื่อช่วยป้องกันโรคมดลูกและเต้านมอักเสบและช่วยให้มดลูกเข้าอู่เร็ว

๗) ในวันที่หนึ่ง หลังคลอด อาจให้อาหารแก่แม่สุกรเล็กน้อย ๑-๑.๕ กก. อย่าให้มากเพราะแม่สุกรจะผลิตน้ำนมมาก อาจทำให้ลูกสุกรช้ำไหลได้ ตรวจสอบเต้านม ว่ามีอาการอักเสบหรือไม่ ถ้าเป็นโรคเต้านมอักเสบหรือไม่ มีน้ำนม ต้องธิบให้ยาและใช้ผ้าชุบน้ำอุ่นประคบ อาหารที่ให้ต้องค่อย ๆ เพิ่มขึ้นวันละนิด ประมาณ ๗-๑๐ วัน จึงให้เต็มที่ คือ ๓.๕-๕ กก. และค่อย ๆ เพิ่มขึ้นเมื่อลูกสุกรโตขึ้นเป็นวันละ

๕-๖ กก. ถ้าลูกสุกรไม่มีน้ำนมกิน อาจต้องนำไปฝากแม่ตัวอื่นๆ ที่คลอดใกล้เคียง กัน ลูกสุกรอ่อนในระยะนี้อาจเป็นโรคช้ำไหลได้ง่าย ถ้ามีลมโกรกพื่นคอกขึ้น และ ดังนั้นต้องคอยดูอย่าให้ลมโกรก และต้องทำให้พื่นคอกแห้ง ถ้าลูกสุกรเป็นโรคช้ำไหลก็ควรใช้ยาป้ายลิ้น เช่น ฟาร์โมซิน หรือเมคาต็อกซ์เป็นต้น ในระยะที่ลูกสุกรยังเล็กมาก เราต้องคอยจับใส่ลั้งไม้ หลังจากมันกินนมอิ่มแล้ว วิธีนี้จะช่วยป้องกันมิให้แม่สุกรทับลูก พอลูกสุกรโตขึ้นๆ ก็ค่อย ๆ ปล่อยให้อยู่กับ

แม่นานขึ้น ๆ ในที่สุดก็ปล่อยให้อยู่กับแม่ตลอด เมื่อลูกสุกรอายุได้ ๗-๑๐ วัน ก็อาจเริ่มหัดให้กินอาหารสุกรนมซึ่งมีโปรตีน ๒๒% วิธีที่จะช่วยให้หย่านมได้เร็วขึ้น คือควรหย่านมเมื่ออายุ ๓๐-๔๕ วัน เมื่อลูกสุกรอายุได้ ๒๐ วัน ลูกตัวผู้ตัวใดที่จะไม่ใช้ทำพันธุ์ควรตอนให้หมด การตอนในระยะนี้ทำได้ง่าย และไม่ต้องเย็บแผลเพียงแค่อัดยาทิงเจอร์ใส่แผล และโรยด้วยยาเนกาซันท์เพื่อรักษาแผลและไล่แมลงวัน แผลก็จะหายใน ๑ อาทิตย์ สำหรับแม่สุกรก่อนหย่านม อาจจะมีนมเพราะลูกดูดนมมากขึ้น ดังนั้นจึงควรเพิ่มอาหารให้มากขึ้นด้วย เมื่อหย่านมแล้วแม่สุกร จะเป็นสัตว์ใน ๑ อาทิตย์ ถ้าแม่สุกรสมบูรณ์ดีก็ผสมได้เลย ถ้ายังไม่สมบูรณ์ ก็ควรเลี้ยงให้แม่สุกรสมบูรณ์เสียก่อน และเลื่อนไปผสมคราวหน้า

ข้อมูลการเลี้ยงสุกรในจังหวัดมุกดาหาร

๕.๑ ข้อมูลการเลี้ยงสุกร

การเลี้ยงสุกรของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร จะมีทั้งเกษตรกรรายย่อยที่ลงทุนเลี้ยงสุกรเอง และเกษตรกรที่เป็นลูกเจ้าของบริษัท ซึ่งเกษตรกรจะลงทุนในการจัดทำโรงเรือนสุกรและอุปกรณ์การเลี้ยง บริษัทเอกชนจะสนับสนุน พันธุ์สุกร อาหาร เวชภัณฑ์ เมื่อเลี้ยงได้น้ำหนักที่ต้องส่งตลาด จะต้องจำหน่ายผ่านบริษัท ซึ่งจะหักค่าใช้จ่ายค่าพันธุ์สุกร อาหาร และเวชภัณฑ์ ส่วนที่เหลือจากการหักค่าใช้จ่ายจึงจะเป็นค่าเลี้ยงสุกรที่เกษตรกรได้รับ ซึ่งบริษัทที่ประกอบธุรกิจส่งเสริมการเลี้ยงสุกรในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร มี ๑ บริษัท คือ บริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหารจำกัด (มหาชน) จำนวนฟาร์ม ๓๐ ฟาร์ม

ตารางจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรและจำนวนสุกร ปี ๒๕๖๔

ที่	อำเภอ	จำนวนสุกร(ตัว)	จำนวนเกษตรกร (ราย)
๑	เมืองมุกดาหาร	๑๓,๙๙๑	๗๐๓
๒	นิคมคำสร้อย	๑,๒๙๑	๑๐๐
๓	ดอนตาล	๗,๙๖๔	๒๒๘
๔	ดงหลวง	๓,๑๘๙	๒๓๙
๕	คำชะอี	๓,๑๗๕	๒๘๗
๖	หว้านใหญ่	๓,๔๔๑	๒๓๒
๗	หนองสูง	๑,๐๘๒	๑๑๒
รวม		๓๔,๑๓๓	๑,๙๐๑

ที่มา: สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมุกดาหาร ข้อมูล ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๔

๕.๒ ต้นทุนการเลี้ยงสุกร

๕.๒.๑ ต้นทุนการเลี้ยงสุกรขุน

ต้นทุนในการเลี้ยงสุกรขุน มีองค์ประกอบของค่าใช้จ่ายโครงการลงทุน ๒ ส่วน คือ

๑) ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเบื้องต้น ได้แก่ค่าใช้จ่ายในการเตรียมพื้นที่การเลี้ยงการสร้างโรงเรือนอุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตรที่มีอายุการใช้งานหลายปี

๒) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เป็นค่าใช้จ่ายประจำที่เกิดขึ้นทุกปีหรือเป็นระยะเพื่อให้การดำเนินการผลิตเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เช่น ค่าพันธุ์สุกร ค่าแรงงาน ค่าอาหาร ค่าเวชภัณฑ์ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าไฟฟ้า ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ทางการเกษตร เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายในการลงทุนและการดำเนินงาน สามารถจำแนกออกเป็น ๒ ประเภท ตามหลักการจัดประเภทต้นทุน คือ ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร

๑) ต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าเสื่อมราคาอาคารโรงเรือนและอุปกรณ์การเกษตรหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงที่เป็นสิ่งคงทนที่มีอายุการใช้งานนาน ซึ่งเกิดจากการลงทุนเริ่มแรก ซึ่งคิดเฉพาะค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนซื้อหรือสร้างอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงประกอบด้วย โรงเรือนเลี้ยงสุกร โรงเก็บและผสมอาหาร เครื่องผสมอาหาร เครื่องสูบน้ำและระบบการให้น้ำ เครื่องชั่งน้ำหนัก รถเข็นอาหาร ถังอาหารและเครื่องพ่นยาฆ่าเชื้อ เป็นต้น

๒) สำหรับต้นทุนการดำเนินงานระหว่างการทำเหมืองแร่ การเลี้ยงสุกรขุน ประเภทต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย ต้นทุนค่า พันธุ์สุกร ต้นทุนค่าอาหาร ต้นทุนค่าไฟฟ้า ต้นทุน ค่าแรงงาน และต้นทุนอื่น ๆ เช่น ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซ่อมแซม ค่าภาษีโรงเรือน ดอกเบี้ยจ่าย เป็นต้น โดยปกติระยะเวลาการเลี้ยงสุกรขุน ๑ รอบ ใช้เวลาในการเลี้ยงโดยเฉลี่ย ๕ – ๖ เดือน หรือเลี้ยงได้ ๒ รอบใน ๑ ปี ในการเลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระนั้น เกษตรกรต้องรับผิดชอบต้นทุนในการเลี้ยงทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนเงินลงทุนในโรงเรือนและอุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายการดำเนินงาน เช่น ค่าพันธุ์ ค่าอาหาร ค่ายาและเวชภัณฑ์ ในขณะที่การเลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยงนั้น เกษตรกรเป็นผู้รับผิดชอบเฉพาะการเลี้ยงเป็นหลัก โดยบริษัทเอกชนผู้ว่าจ้างมีหน้าที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดหาวัตถุดิบสำหรับการเลี้ยง และให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค แก่เกษตรกรทั้งในด้านการใช้ยาและเวชภัณฑ์ การรักษาสุกร การกำหนดโปรแกรมการให้อาหาร และการตรวจสอบมาตรฐานการเลี้ยงของเกษตรกร ส่วนเกษตรกรมีหน้าที่ปฏิบัติตามมาตรฐานการเลี้ยงสุกรของบริษัทอย่างเคร่งครัด และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเลี้ยง เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าแรงงาน อีกทั้งจะต้องบำรุงรักษาฟาร์มให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม และดูแลรักษาทรัพย์สินของบริษัทเอกชนผู้ว่าจ้าง เช่น คลังอาหาร สุกร ยาและเวชภัณฑ์

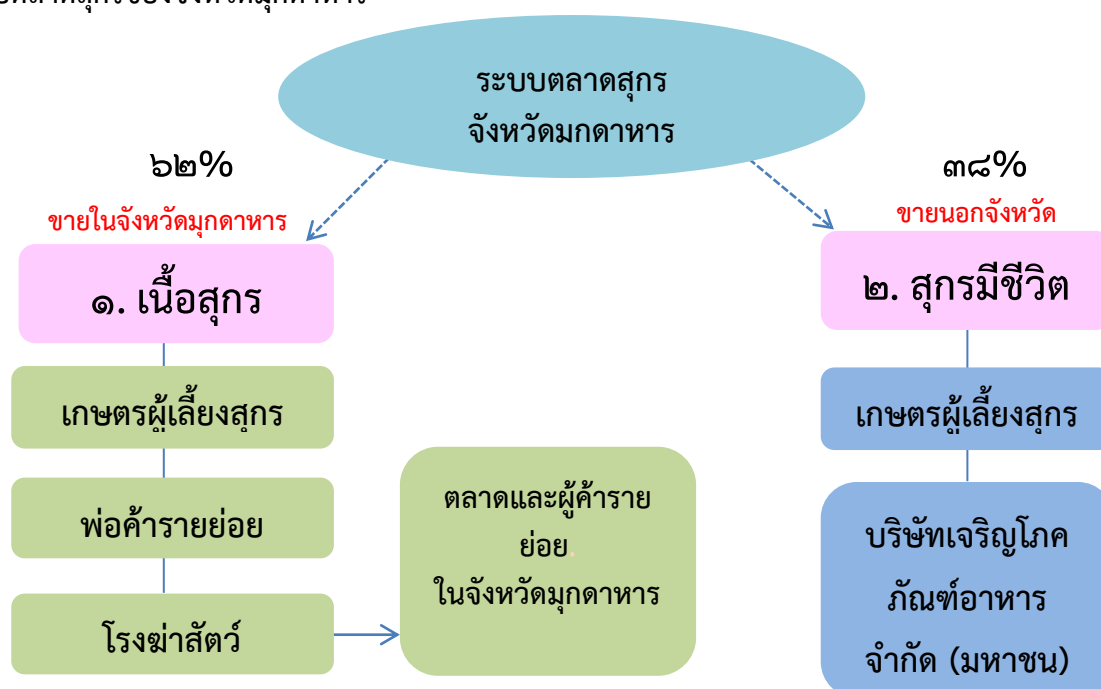
๕.๓ ผลตอบแทนจากการเลี้ยงสุกรขุน

ผลตอบแทนที่เกษตรกรจะได้รับจากการเลี้ยงสุกรขุน ขึ้นอยู่กับรูปแบบการเลี้ยง

๕.๓.๑ การเลี้ยงสุกรแบบอิสระ เกษตรกรจะได้รับรายได้จากการขายผลผลิตสุกร (น้ำหนักสุกร x ราคาขาย) อย่างไรก็ตาม เกษตรกรจะต้องรับภาระความผันผวนของราคาตลาด

๕.๓.๒ การเลี้ยงสุกรแบบรับจ้างเลี้ยง บริษัทเอกชนผู้ว่าจ้างจะจ่ายผลตอบแทนในรูปแบบ “ค่าจ้างเลี้ยง” (น้ำหนักส่วนเพิ่ม x อัตราค่าจ้างเลี้ยง) แก่เกษตรกรทุกสิ้นรอบการเลี้ยง โดยเมื่อสุกรมีน้ำหนักถึงเกณฑ์หรือถึงกำหนดครบรอบการเลี้ยง บริษัทเอกชนผู้ว่าจ้างจะมารับสุกรเพื่อไปยังโรงงานแปรรูป และประเมินผลตอบแทนการเลี้ยง โดยพิจารณาจากน้ำหนักส่วนเพิ่ม (น้ำหนักสุกรรับเข้าเปรียบเทียบกับน้ำหนักสุกรออก) เรียกว่า รายได้จากน้ำหนักส่วนเพิ่ม โดยเกษตรกรผู้รับจ้างเลี้ยงยังได้รับรายได้จากอัตราแลกเนื้อ รายได้จากการให้ความร่วมมือและรายได้จากการเลี้ยงรอดเกินค่ามาตรฐาน นอกจากนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขุนยังมีรายได้อื่น ๆ เช่น รายได้จากการขายมูลสุกร รายได้จากการขายกระสอบอาหาร และรายได้จากการขายสุกรคัดทิ้ง เป็นต้น

๕.๔ ระบบตลาดสุกรของจังหวัดมุกดาหาร

บรรณานุกรม

กรมปศุสัตว์. (๒๕๔๘). การเลี้ยงสุกร (พิมพ์ครั้งที่ ๔). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กรมปศุสัตว์. กองแผนงาน. แผนแม่บทด้านการปศุสัตว์ไทย พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๕. เข้าถึงได้จาก www.dld.go.th/planning/th. (วันที่สืบค้นข้อมูล : ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๔).

บริษัทวอลคอมไบโอเคม (ประเทศไทย) จำกัด.(๒๕๖๒).วิธีการเลี้ยงสุกร. เข้าถึงได้จาก Walcom-bio.com.(วันที่สืบค้นข้อมูล : ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๔).

วินัย ประสมภ์กาญจน์. (๒๕๒๗). การผลิตสุกร. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.

สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตตรัง.ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระ. การเลี้ยงสุกรขุนแบบปรับจ้างเลี้ยงจังหวัดพัทลุง:วารสารการจัดการสมัยใหม่.ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๑.มกราคม-มิถุนายน (๒๕๕๘).๙๘-๙๙.

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมุกดาหาร.

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมุกดาหาร.